

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4113-01-02/2013

D/13/508

Tekst ujednolicony

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/13/508 – Prawdliwość realizacji zadań przez straż miejskie w zakresie wykorzystywania urządzeń ujawniających i zapisujących za pomocą technik utrwalania obrazów naruszenia przepisów ruchu drogowego.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ¹
Kontroler	Tadeusz Jaworski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87885 z dnia 11.10.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Białym Borze, ul. Żymierskiego 10, 78-425 Białe Bórze ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Stanisław Mikołajewski, Burmistrz od dnia 4 lutego 2013 r. Poprzednio od 30 listopada 2010 r. do 31 października 2012 r. Burmistrzem Białego Boru był Franciszek Lech Kwaśniewski. Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej pismem z 28 listopada 2012 r. wyznaczył z dniem 29 listopada 2012 r. Pawła Stanisława Mikołajewskiego do pełnienia funkcji Burmistrza Białego Boru - do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego burmistrza. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli, mimo stwierdzenia nieprawidłowości, pozytywnie ocenia ³ realizację przez Straż Miejską ⁴ w latach 2011-2013 (do dnia zakończenia kontroli) zadań w zakresie wykorzystywania urządzeń ujawniających i zapisujących za pomocą technik utrwalania obrazów ⁵ naruszenia przepisów ruchu drogowego.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Pozytywną ocenę uzasadniają: 1) wybór miejsc lokalizacji, sposób oznakowania i dokonywania pomiarów przez fotoradary stacjonarne i przenośne, 2) zapewnienie sprawności i legalności fotoradarów, 3) prowadzenie postępowań z ujawnionymi przypadkami naruszenia prędkości przez pojazdy w ruchu drogowym., Do nieprawidłowości należy zaliczyć wykonywanie przez Straż w okresie od 1.01. do 27.06.2011 r. za pomocą fotoradarów przenośnych pomiarów przekroczenia prędkości w ruchu drogowym mimo braku stosownych przepisów w tym zakresie.

¹ zwana dalej również *NIK*.

² zwany dalej również *Urzędem*.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ zwaną dalej *Strażą*.

⁵ zwanych dalej *fotoradarami*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki lokalizacji, w tym sposoby wyboru miejsca lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące.

1.1. Lokalizacja urządzeń rejestrujących.

Opis stanu
faktycznego

1.1.1. W latach 2011-2013 (do 30 września) Straż dysponowała trzema fotoradarami „Multanova 6F”.

Wg stanu na 30.09.2013 r. na terenie Miasta Biały Bór zainstalowano, w dwóch masztach typu Hi-tauer, dwa fotoradary (stacjonarne), z czego jeden usytuowany w pasie drogowym drogi krajowej nr 25 przy ul. Dworcowej (18+100 km) zamontowano we wrześniu 2012 r. a drugi usytuowany w pasie drogowym drogi krajowej nr 20 ul. Żymierskiego przy posesji nr 12 (165+580 km) zamontowany został w kwietniu 2013 r.⁶ Trzeci fotoradar (przenośny) zamontowano w kontenerze typu MultaGuard i służył do pomiaru kontroli prędkości w Gminie Biały Bór⁷ w 4 lokalizacjach⁸ w terenie zabudowanym, na 7 lokalizacji uzgodnionych z Komendantem Powiatowym Policji w Szczecinku i wymienionych w aneksie z 5.10.2011 r.⁹

(dowód: akta kontroli, str.: 5,10,11,14,15,)

1.1.2. Ubiegając się o zgodę na lokalizację fotoradarów stacjonarnych w pięciu lokalizacjach na terenie Gminy¹⁰ oraz przemieszczenie posadowionego fotoradaru stacjonarnego przy ul. Żymierskiego 17¹¹ na drugą stronę ulicy przy posesji nr 12, Burmistrz uzyskał 11.10.2011 r. pozytywną opinię Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie¹². Główny Inspektor Transportu Drogowego w Warszawie¹³, po otrzymaniu wniosku Burmistrza z 15.02.2012 r. z uzupełnieniami¹⁴ zawierającymi informacje o których mowa w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 czerwca 2011 r. w sprawie warunków lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące¹⁵, pismem z 21.05.2012 r. wyraził zgodę na usunięcie fotoradaru stacjonarnego w Białym Borze z ul. Żymierskiego 17 oraz instalację 2 fotoradarów w Białym Borze zgodnie z lokalizacją przedstawioną w załączonym projekcie stałej organizacji ruchu¹⁶, tj. w pasie drogowym drogi krajowej: nr 20 ul. Żymierskiego 12 (165+580) i nr 25 ul. Dworcowa (18+100). Nie wyraził zgody na instalację fotoradarów stacjonarnych w pozostałych 4 lokalizacjach uważając, że infrastruktura drogowa, istniejąca zabudowa i obiekty

⁶ Fotoradar ten przeniesiony został z ul. Żymierskiego 17 (druga strona ulicy).

⁷ Zwanej dalej *Gminą*.

⁸ Biały Bór, ul. Bobolicka (droga krajowa nr 25 pomiędzy 17+690 km, a 17+310 km), ul. Dworcowa (droga krajowa nr 25 pomiędzy 18+550 km, a 19+650 km), miejscowości: Przybrda (droga krajowa nr 20 pomiędzy 157+650 km, a 157+150 km), Drzonowo (droga krajowa nr 20 pomiędzy 155+800 km, a 155+980 km).

⁹ Do Porozumienia w sprawie współpracy Straży z Komendą Powiatową Policji w Szczecinku z 12.12.2008 r.

¹⁰ Pismo Burmistrza z 3.10.2011 r. skierowane do Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie o wydanie pozytywnej opinii na umieszczenie fotoradarów stacjonarnych w 5 lokalizacjach na terenie Gminy Biały Bór, tj.: w Białym Borze przy ul. Dworcowej (18+100 km) i Bobolickiej (17+400) na drodze krajowej nr 25 oraz w miejscowościach: Trzebiele (169+550), Przybrda (157+900) i Drzonowo (155+900) na drodze krajowej nr 20.

¹¹ Fotoradar stacjonarny przy ul. Żymierskiego 17 posadowiony był w 2009 r.

¹² Opinię z upoważnienia Komendanta WP podpisał Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, zwanej dalej *WRD KWP, KWP* lub *Komendantem WP*.

¹³ Zwanego dalej *GITD*.

¹⁴ pismo Burmistrza z dnia: 28.03.2012 r., 16.04.2012 r. oraz z 15.05.2012 r.

¹⁵ Dz.U. Nr 133, poz. 770, zwane dalej *Rozporządzeniem MI z 2011 r.*

¹⁶ Projekt stałej organizacji ruchu – usadowienia fotoradarów stacjonarnych oraz ich oznakowanie znakami D-51 w ciągu dróg krajowych nr 20 i 25 w m. Biały Bór WRD KWP (psor) pismem z 6.06.2012 r. zaopiniował pozytywnie, a Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) 27.06.2012 r. projekt zatwierdziła.

przyległe do drogi, warunki ruchu, stan bezpieczeństwa ruchu drogowego nie wymagają stałego nadzoru nad ruchem drogowym realizowanym przy pomocy fotoradarów stacjonarnych. GITD wskazał na możliwość prowadzenia we wnioskowanych przez Burmistrza lokalizacjach okresowych działań straży, przy wykorzystaniu fotoradarów przenośnych.

(dowód: akta kontroli, str.: 4,5,6,7,8,9,10,11)

Urząd nie posiadał, w formie opracowań pisemnych, analiz stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie gminy. Komendanci WP oraz PP w złożonych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷ informacjach przedstawili wypadkowość na drogach krajowych nr 20 i 25 i powiatowych przebiegających przez teren powiatu szczecineckiego, w tym Gminy Biały Bór. I tak w rejonach miejsc posadowienia fotoradarów stacjonarnych oraz wyznaczonych miejsc do kontroli prędkości fotoradarami przenośnymi¹⁸:

a) w Białym Borze na ul. Bobolickiej (droga krajowa nr 25 pomiędzy 17+690 km – 17+310), po uruchomieniu pomiarów kontroli prędkości nie stwierdzono wypadków i kolizji,

b) w Białym Borze na ul. Żymierskiego (droga krajowa nr 20 pomiędzy 165+340 km – 165+740 km) stwierdzono w: 2010 r. 2 kolizje, 2011 r. - 3 wypadki, 2012 r. – 3 kolizje, 2013 r. - 2 kolizje,

c) w Białym Borze na ul. Dworcowej (droga krajowa nr 25 pomiędzy 17+800 km – 18+400 km) stwierdzono w 2008 r. 1 kolizję i w 2012 1 kolizję,

d) w Białym Borze na ul. Dworcowej (droga krajowa nr 25 pomiędzy 18+550 km – 19+650 km) stwierdzono w 2008 r. 2 kolizje i 2009 r. 2 kolizje,

e) w miejscowości Przybrda (droga krajowa nr 20 pomiędzy 157+650 km – 157+150 km – rejon skrzyżowania, teren zabudowany) w 2010 r. stwierdzono 1 wypadek,

f) w miejscowości Drzonowo (droga krajowa nr 20 pomiędzy 155+800 km – 155+980 km) stwierdzono: w 2010 r. 1 kolizję,

g) w miejscowości Sępólno Wielkie (droga powiatowa nr 0428 Z przy szkole) stwierdzono: w 2010 r. – 3 kolizje, 2011 r. – 1 wypadek i 1 kolizja, 2012 r. 1 wypadek i 1 kolizja, 2013 r. – 1 wypadek.

Poza lokalizacjami fotoradarów, nie odnotowano miejsc, w których dochodziło do zwiększonej liczby wypadków lub kolizji.

(dowód: akta kontroli, str.: 19-28,37-41)

1.1.3. Porozumienie w sprawie współpracy Straży Miejskiej w Białym Borze z Komendą Powiatową Policji w Szczecinku z 12.12.2008 r.¹⁹ polegało m.in. na uzgadnianiu czasu i miejsca użycia urządzeń samoczynnie ujawniających i rejestrujących naruszenia przepisów ruchu drogowego.

W podpisanym przez Burmistrza i Komendanta Powiatowego Policji w Szczecinku²⁰ i obowiązującym na dzień kontroli NIK aneksie z 5.10.2011 r. do ww. porozumienia, wymieniono 7 miejsc w 7 miejscowościach pracy fotoradarów przenośnych, oraz czas ich pracy. Wśród uzgodnionych miejsc znajdowały się dwa miejsca (Biały Bór, ul. Bobolicka i miejscowość Przybrda) o które wnioskowali mieszkańcy.

(dowód: akta kontroli, str.: 14,15,16,17,18)

Do czasu zamontowania w maszcie przy ul. Dworcowej w Białym Borze fotoradaru (do września 2012 r.) pomiar prędkości w ruchu drogowym wykonywano za pomocą

¹⁷ Dz.U. z 2012 r. , poz. 82 ze zm., zwanej dalej *Ustawą o NIK*.

¹⁸ Fotoradary posadowione były już w 2008 r.

¹⁹ Zwane dalej Porozumieniem.

²⁰ Zwanym dalej Komendantem PP.

dwóch fotoradarów przenośnych, a po tej dacie jednym fotoradarem przenośnym zamontowanym w kontenerze typu MultaGuard.

(dowód: akta kontroli, str.: 4,5,11)

Komendanci WP i PP, w złożonych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK informacjach, uzasadnili celowość prowadzenia kontroli prędkości za pomocą fotoradarów w wyznaczonych lokalizacjach istniejącą zabudową i obiektami przyległymi do drogi, stanem bezpieczeństwa ruchu drogowego i występującymi wypadkami i kolizjami.

(dowód: akta kontroli, str.: 37,38,39-41)

Przedstawione przez Urząd we wnioskach kierowanych do GITD uzasadnienie dla lokalizacji fotoradarów, opinie oraz informacje otrzymane od Komendanta WP w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wskazywały potrzebę zamontowania fotoradarów stacjonarnych w Białym Borze przy ul. Żymierskiego 12 (165+580) i ul. Dworcowej (18+100). z uwagi na infrastrukturę drogową, istniejącą zabudowę, obiekty przyległe do drogi oraz warunki ruchu.

(dowód: akta kontroli, str.: 19,20,21)

1.1.4. Przed 28 czerwca 2011 r. Straż wykonywała kontrolę prędkości dwoma fotoradarami przenośnymi.

(dowód: akta kontroli, str.: 14,15,135)

Burmistrz pismem z 14.04.2009 r. zwrócił się do WRD KWP w sprawie oznakowania tablicą informacyjną „D-51-automatyczna kontrola prędkości” miejsc kontroli prędkości za pomocą przenośnych urządzeń.

WRD KWP pismem z 4 maja 2009 r. poinformował Burmistrza min., że ze względów prewencyjnych wskazane byłoby oznakowanie znakami D-51 miejsc (odcinków, dróg), na których często dokonuje się kontroli za pomocą urządzeń działających samoczynnie;

(dowód: akta kontroli, str.: 15,16)

Burmistrz wyjaśnił, że przed 28 czerwca 2011 r. kontrolę prędkości fotoradarami przenośnymi Straż wykonywała na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym²¹ i wydanych na jej podstawie rozporządzeń. Już 23 września 2008 r. dokonano zmiany rozporządzenia w sprawie znaków i sygnałów drogowych²² wprowadzając znak informacyjny D-51.

(dowód: akta kontroli, str.: 42,43,44,45)

W okresie od 1.01. do 27.06.2011 r. brak było przepisów wykonawczych określających m.in. sposób oznakowania miejsc dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące. Wprawdzie na mocy przepisu art. 129b ustawy Prawo o ruchu drogowym strażnikom przyznano uprawnienie do dokonywania czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem fotoradarów, jednakże w przepisie art. 129h ust. 5 pkt 4 wprost upoważniono ministra właściwego do spraw transportu do określenia szczegółowych warunków wykonywania tych czynności. Dopiero w dniu 28 czerwca 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 czerwca 2011 r. w sprawie warunków lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące²³. Przepis § 9 tego rozporządzenia stanowi, że: strażnik gminny (miejski) może wykonywać czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129b ust. 4 ustawy

²¹ Dz.U. z 2012 r. poz. 1137 ze zm, zwanej dalej *Ustawą pord.*

²² Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 września 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. nr 179, poz. 1104)

²³ Dz.U. Nr 133, poz. 770.

Prawo o ruchu drogowym z zachowaniem m.in. warunku, że odcinek lub miejsce wykonywania czynności jest oznakowane znakiem drogowym, zgodnie z przepisami o znakach i sygnałach drogowych oraz warunkach technicznych dla znaków, sygnałów drogowych, urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych (...) ²⁴ weszło w życie 28.06.2011 r.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w zakresie warunków lokalizacji, w tym sposobu wyboru miejsca lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą wykonywania przez Straż w okresie od 1.01. do 27.06.2011 r. pomiarów przekroczenia prędkości w ruchu drogowym mimo braku stosownych przepisów wykonawczych w tym zakresie.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wśród uzgodnionych aneksem z 5.10.2011 r. 7 miejsc pracy fotoradaru przenośnego, wg stanu na dzień kontroli znajdowały się 3 miejsca, w których Straż nie prowadziła kontroli prędkości przy użyciu fotoradaru przenośnego. Dotyczyło to dwóch miejsc w Białym Borze przy ul. Żymierskiego (pomiędzy 165+340 km, a 165+740 km) ²⁵ oraz przy ul. Dworcowej (pomiędzy 17+800 km, a 18+400 km) ²⁶, w których kontrolę prędkości prowadzono przy pomocy fotoradarów stacjonarnych. Kontroli prędkości fotoradarem przenośnym nie prowadzono również w miejscowości Sępólno Wielkie (droga powiatowa nr 0428 Z).

(dowód: akta kontroli, str.: 135)

Burmistrz wyjaśnił, że w miejscowości Sępólno Wielkie prowadzona jest modernizacja drogi powiatowej. Brak zatwierdzonego projektu zmiany organizacji ruchu nie pozwala na właściwe oznakowanie miejsca kontroli, a co za tym idzie na dokonywanie kontroli w ruchu drogowym.

(dowód: akta kontroli, str.: 42,43,44,45)

1.2. Oznakowanie i dokonywanie pomiarów urządzeniami rejestrującymi.

Opis stanu
faktycznego

1.2.1. Straż posiadała program służący do ewidencjonowania, obróbki i prowadzenia postępowania w sprawach wykroczeń w ruchu drogowym „FET TRAFIC”. Program ten współpracuje m.in. fotoradarem „Multanova 6F” i składa się z dwóch współdziałających ze sobą aplikacji, tj.: Trafic Mandat umożliwiającej m.in.: edycję danych osobowych oraz ich pozyskiwanie z bazy CEPIK drogą elektroniczną, przetwarzanie i drukowanie zdjęć z fotoradaru, prowadzenie rejestru pracy fotoradaru, ewidencjonowanie innych wykroczeń nie związanych z kontrolą ruchu drogowego, wyszukiwanie spraw wg dowolnych kryteriów, drukowanie niezbędnych dokumentów, kontrolę płatności itp. oraz Trafic Przeglądarka pozwalającej m.in. na: wstępną obróbkę zdjęcia z fotoradaru, automatyczne odczytanie numerów rejestracyjnych pojazdów. Formularz raportu zawiera m.in. nr rejestracyjny samochodu, dane sprawcy, nr prawa jazdy, miejsce i czas zdarzenia.

(dowód: akta kontroli, str.: 46,47)

Na podstawie Programu „FET TRAFIC” ustalono, że we wrześniu i październiku 2013 r. (do 20 października) kontrolę prędkości za pomocą fotoradarów

²⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 czerwca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. Nr 133, poz. 772).

²⁵ Na lokalizację fotoradaru stacjonarnego opinię w 2009 r. wydała KWP, a zgodę GDDKiA.

²⁶ Przed zainstalowaniem fotoradaru stacjonarnego (wrzesień 2012 r.) pomiar prędkości w ruchu drogowym wykonywano za pomocą fotoradaru przenośnego.

stacjonarnych wykonywano całodobowo w 2 lokalizacjach (Żymierskiego i Dworcowa w Białym Borze), a za pomocą fotoradaru przenośnego w 4 lokalizacjach (w Białym Borze: ul. Bobolicka – 3 pomiary i ul. Dworcowa - 6 pomiarów, Drzonowie - 22 pomiary i Przybrdzie – 22 pomiary).

Wyniki kontroli prędkości zawarte w programie FET TRAFIC z wybranych 13 dni września i października 2013 r. we wszystkich 6 lokalizacjach²⁷ wskazywały, że:

- urządzenia rejestrujące dokonywały pomiaru prędkości i zapisywały naruszenia polegające na przekroczeniu przez kierujących pojazdami prędkości o 10+1 km/h ponad dopuszczalną prędkość. Wyjątek stanowiły pomiary fotoradarem stacjonarnym na drodze w obszarze zabudowanym o dopuszczalnej prędkości 50 km/h (obowiązującej w godz. od 5:00 do 23:00) dokonywane w godz. od 23:00 do 5:00 (obowiązywało 60 km/h). Operator odrzucał zdjęcia z zarejestrowaną prędkością do 70 km/h włącznie wykonywane w godz. od 23:00 do 5:00²⁸.

- fotoradary rejestrują wartości, co 1 km/h.

- fotoradary przenośne ustawiano i programowano tak, że pomiary prędkości nie obejmowały miejsc znajdujących się przed znakami D-51 i T-0.

(dowód: akta kontroli, str.: 46,47,51,52,53-109)

1.2.2. Przeprowadzone 28 i 29 października 2013 r. oględziny 6 miejsc wyznaczonych do dokonywania kontroli prędkości, w tym 2 miejsc w których kontrolę prędkości wykonywano przy pomocy fotoradarów stacjonarnych²⁹ oraz 4 miejsc w których kontrolę prędkości wykonywano przy pomocy fotoradaru przenośnego³⁰, wykazały, że:

a) fotoradary stacjonarne posadowiono w masztach typu Hi-tauer oklejonych taśmą odblaskową w widocznych miejscach. Maszty zabezpieczono przed ich odwróceniem za pomocą czterech śrub przytwierdzonych do betonowego cokołu, w tym 2 śruby zabezpieczono przed odkręceniem przewodami termokurczliwymi. Maszty zamknięte były na klucz patentowy. Na 3 elementach fotoradarów (na: płycie panelu sterowania BG/6F, dolnej płycie centralnego modułu ZSE/6F i płycie bloku antenowego DRS-23) znajdowały się plomby. Na panelu sterowania BG/6F (pilocie) wyświetlono następujące parametry:

- dla fotoradaru stacjonarnego przy ul. Żymierskiego³¹ - limit dla pojazdów osobowych i ciężarowych 40 km/h, wartość prędkości, od której będzie dokonywane zdjęcie 51 km/h,

- dla fotoradaru stacjonarnego przy ul. Dworcowej - limit dla pojazdów osobowych i ciężarowych 50 km/h, wartość prędkości, od której będzie dokonywane zdjęcie 61 km/h.

Znaki drogowe D-51 usadowione były w odległości od 100 do 200 m od masztów. W odległości 500 m od fotoradarów stacjonarnych nie było innego urządzenia rejestrującego prędkość pojazdów na określonym odcinku drogi.

²⁷ Ustalono na podstawie 343 zdjęć wykonanych w 6 lokalizacjach w dniach: Białý Bór ul. Dworcowa (fotoradar stacjonarny) – 27.09, 10.10. i 11.09.2013 r. (pomiar całodobowy); Białý Bór ul. Żymierskiego (fotoradar stacjonarny) – 10.10.2013 r. (pomiar całodobowy); Białý Bór ul. Bobolicka (około 17+360 km) – 8.09, 21.09, 25.09.2013 r.; Drzonowo (około 155+860 km) – 04.09.2013 r.; Przybrda (około 157+310 km) – 30.09., 17.10., 18.10.2013 r.; Białý bór ul. Dworcowa (około 18+720 km) – 7.10., 6.10.2013 r.

²⁸ Na 67 zdjęć dokumentujących przekroczenie prędkości w Białym Borze ul. Dworcowa (obszar zabudowany z obowiązującą prędkością 50 km/h. od 5:00 do 23:00) operator odrzucił 6 zdjęć wykonanych w godz. 23:00 – 5:00 dokumentujących prędkość pojazdów pomiędzy 61 a 70 km/h.

²⁹ Białý Bór ul. Żymierskiego (165+580 km) i Dworcowa (18+100 km).

³⁰ Białý Bór ul. Bobolicka i Dworcowa, miejscowości: Drzonowo i Przybrda.

³¹ Obowiązująca prędkość na tym odcinku drogi 40 km/h.

Posadowienie fotoradarów uzasadnione było znajdującymi się w pobliżu (w odległości 500 m) obiektami (szkoły, internaty, kościoły, sklepy, przystanek komunikacji miejskiej, przejścia dla pieszych, stacje benzynowe, boisko, stadion).

b) wyznaczone do kontroli ruchu drogowego za pomocą fotoradaru przenośnego³² 4 odcinki dróg oznaczono tablicami D-51 i T-0 zamontowanymi na stałe. Fotoradar przenośny:

- w dniu 28.10.2013 r. ustawiono na ul. Bobolickiej w widocznym miejscu (126 cm od krawędzi jezdni) na około 17+360 km w oddaleniu o około 50 i 330 m od znaków D-51 i T-0.

- w dniu 29.10.2013 r. ustawiono w miejscowości Przybrda w widocznym miejscu (426 cm od krawędzi jezdni) na około 157+310 km w oddaleniu o około 140 i 340 m od znaków D-51 i T-0.

Ustawienie fotoradaru w wyżej wymienionych dwóch lokalizacjach uniemożliwiało wykonywanie zdjęć pojazdom znajdującym się przed znakami ostrzegawczymi. Kontener w którym znajdował się fotoradar umiejscowiony był równolegle do krawędzi jezdni i wypoziomowany. Posadowienie fotoradaru przenośnego w ww. dwóch lokalizacjach, jak również w Białym Borze przy ul. Dworcowej i w miejscowości Dzwonowo nie powodowało utrudnień w ruchu innym uczestnikom drogi i było uzasadnione. W odległości 500 m od miejsc posadowienia fotoradaru przenośnego nie było innego urządzenia rejestrującego prędkość pojazdów. Na kontrolowanym fragmencie drogi nie zlokalizowano również urządzenia kontrolującego prędkość pojazdów na określonym odcinku drogi.

(dowód: akta kontroli, str.: 110-123)

W działalności Urzędu w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli, mimo stwierdzenia nieprawidłowości ocenia pozytywnie działalność Urzędu dotyczącą warunków lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące naruszenia przepisów ruchu drogowego.

Opis stanu
faktycznego

2. Legalność urządzeń rejestrujących.

2.1. Prezes Głównego Urzędu Miar decyzją z 18.09.2006 r.³³ zatwierdził typ przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym – przyrządów radarowych o oznaczeniu fabrycznym Multanov 6F produkcji ROBOT Visual Systems GmbH, w Niemczech – nadając znak zatwierdzenia typu PLT 06208. Przyrządy spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym (Dz.U. Nr 15, poz. 129).

(dowód: akta kontroli, str.: 124)

Biuro Badawcze Ochrony przed Promieniowaniem Elektromagnetycznym „FIELD” orzeczeniem Nr 799/LIFOR-2/07 z 31.12.2007 r. uznało, że radarowy miernik do pomiaru prędkości w ruchu drogowym typu Multanov 6F nie stanowi zagrożenia dla ludzi i środowiska i spełnia wymogi sanitarne określone w:

³² Białą Bór, ul. Bobolicka i Dworcowa, miejscowości: Przybrda i Dzwonowo.

³³ Prezes Głównego Urzędu Miar decyzją z 19.06.2007 r. zmienił decyzję z 18.09.2006 r. w części dotyczącej Charakterystyki typu.

- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy³⁴,
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów³⁵.

(dowód: akta kontroli, str. 124)

W badanym okresie Urząd posiadał świadectwa legalizacji ponownej dla 3 fotoradarów Multanova 6F³⁶. W ww. świadectwach tych stwierdzono zgodność miejsc umieszczenia cech zabezpieczających, tj. po 1 szt. na dolnej płycie: panelu sterowania BG/6F; centralnego modułu ZSE/6F i bloku antenowego DRS-2.

(dowód: akta kontroli, str.: 125)

Burmistrz wyjaśnił, że w latach 2011-2013 nie wystąpiły przypadki uszkodzeń urządzeń rejestrujących w wyniku kolizji drogowych, ani innych zdarzeń drogowych.

(dowód: akta kontroli, str.: 42,43,45)

2.2. W wyniku oględzin fotoradaru przenośnego „Multanova 6F” zainstalowanego w kontenerze stwierdzono, że blok antenowy DRS-2 jest zabudowany w kontenerze w taki sposób, że promień radarowy skierowany jest w stosunku do obudowy fotoradaru pod kątem 22°, a aparat cyfrowy wraz z lampą błyskową ustawiony jest pod kątem 19°. Gniazdo bloku antenowego oraz płyta montażowa aparatu wraz z lampą błyskową są tak skonstruowane, że ich kąty są na stałe ustalone i nie podlegają regulacji. Urządzenie rejestrujące zabezpieczono przed nieuprawnionym dostępem za pomocą 3 plomb na: tylnej płycie bloku antenowego DRS-2, dolnej płycie centralnego modułu ZSE/6F oraz na dolnej płycie panelu sterowania BG/6F. Na górnej klapie kontenera umieszczone było świadectwo legalizacji ponownej fotoradaru, ważne do 31.05.2014 r.

(dowód: akta kontroli, str.: 126,127-129)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie legalności wykorzystywanych urządzeń rejestrujących oraz naruszenia przepisów ruchu drogowego.

3. Postępowania mandatowe prowadzone w związku z wykroczeniami ujawnionymi przy pomocy urządzeń rejestrujących.

Opis stanu
faktycznego

3.1. W Straży zatrudnionych było na dzień kontroli 10 strażników, w tym Komendant. Wszyscy pracownicy Straży odbyli szkolenia podstawowe strażników i uzyskali świadectwa, posiadali upoważnienia do pozyskania, gromadzenia oraz przetwarzania danych osobowych oraz upoważnienia do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego. Ośmiu strażników posiadało upoważnienia do

³⁴ Dz.U. Nr 217 poz. 1833.

³⁵ Dz.U. Nr 192 poz. 1883.

³⁶ Przedstawiono następujące świadectwa legalizacji ponownej, dla fotoradaru Multanova 6F:

- nr fabryczny 10082876, rok produkcji 2008, świadectwa legalizacji ponownej: z 3.11.2010 r. – ważne do 30.11.2011 r.; z 16.11.2011 r. – ważne do 30.11.2012 r.; z 29.11.2012 r. – ważne do 30.11.2013 r.;
- nr fabryczny 05092924, rok produkcji 2009, świadectwa legalizacji ponownej: z 3.11.2010 r. – ważne do 30.11.2011 r.; z 16.11.2011 r. – ważne do 30.11.2012 r.; z 29.11.2012 r. – ważne do 30.11.2013 r.;
- nr fabryczny 06052486, rok produkcji 2005, świadectwa legalizacji ponownej: z 31.05.2010 r. – ważne do 31.05.2011 r.; z 27.05.2011 r. – ważne do 31.05.2012 r.; z 28.05.2012 r. – ważne do 31.05.2013 r.; z 27.05.2013 r. – ważne do 31.05.2014 r.

wykonywania kontroli ruchu drogowego oraz certyfikat obsługi urządzenia Multanova 6F. Dwóch strażników nieposiadających ww. upoważnienia i certyfikatu, według swoich zakresów czynności nie wykonywało zadań dotyczących kontroli ruchu drogowego.

(dowód: akta kontroli, str.: 130,131,132,133,134)

2. W latach 2011-2013 (do 30.09.) Urząd nałożył 118.406 mandatów za ujawnione przez Straż wykroczenia na łączną kwotę 14.551,5 tys. zł (rozdział 75416, § 0570). W strukturze wymierzonych mandatów:

- za wykroczenia ujawnione urządzeniem rejestrującym (prędkość, niezapięte pasy, rozmowa przez telefon, wyprzedzanie na przejściu dla pieszych lub bezpośrednio przed nim) wymierzono łącznie 93.341 mandatów (78,8% mandatów nałożonych przez Straż) na łączną kwotę 9.741,2 tys. zł (66,9% kwoty z mandatów nałożonych przez Straż)³⁷;

- za niewskazanie użytkownika pojazdu wymierzono łącznie 24.654 grzywny (20,8% mandatów nałożonych przez Straż) na łączną kwotę 4.733,8 tys. zł (32,5% kwoty z mandatów nałożonych przez Straż)³⁸.

W latach 2011-2013 do sądu skierowano 5.281 wniosków o ukaranie za wykroczenia, w tym 1.637 wniosków za niewskazanie użytkownika pojazdu (w 2011 r. 659 wniosków, 2012 r. – 579, a w 2013 r. – 399).

W kontrolowanym okresie do Urzędu wpłynęło łącznie 14.065,5 tys. zł (96,7% wymierzonej kwoty), w tym za wykroczenia ujawnione urządzeniem rejestrującym 9.629,6 tys. zł (98,9% wymierzonej kwoty), a za niewskazanie 4.397,3 tys. zł (92,9% wymierzonej kwoty). Różnice pomiędzy kwotą mandatów i grzywien wymierzonych, a zrealizowanych wynikały m.in. z kosztów powstałych w wyniku postępowań egzekucyjnych, niezakończonych postępowań egzekucyjnych, umorzenia postępowań egzekucyjnych przez Urzędy Skarbowe.

(dowód: akta kontroli, str.: 137- 139)

Dochody Gminy z tytułu kar i grzywien nałożonych latach 2011-2013 (do 30.09.) mandatami karnymi przez Straż (rozdział 75416, § 0570) za wykroczenia ujawnione urządzeniami rejestrującymi (9.629,6 tys. zł) stanowiły 33,1% dochodów własnych Gminy (29.061,7 tys. zł), z tego w: 2011 r. - 39,7%³⁹, 2012 r. – 30,8%⁴⁰, a w 2013 r. (do 30.09.) – 25,7%⁴¹.

(dowód: akta kontroli, str.136,137)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁷ Nałożone mandaty w poszczególnych latach za wykroczenia ujawnione urządzeniem rejestrującym:

- 2011 r.: nałożono 43.911 mandatów na łączną kwotę 4.958,2 tys. zł, co stanowiło 80% ilości i 69,8% wartości wszystkich wystawionych w 2011 r. mandatów,
- 2012 r. nałożono 30.109 mandatów na łączną kwotę 2.942,4 tys. zł, co stanowiło 76% ilości i 62,5% wartości wszystkich wystawionych w 2012 r. mandatów,
- 2013 (do 30.09.) nałożono 19.321 mandatów na łączną kwotę 1.840,6 tys. zł, co stanowiło 80% ilości i 67,2% wartości wszystkich wystawionych w tym okresie mandatów.

³⁸ Nałożone grzywny za niewskazanie w poszczególnych latach:

- 2011 r. nałożono 10.906 grzywien na kwotę 2.136,9 tys. zł, co stanowiło 19,9% ilości i 30,1% wartości wystawionych mandatów ogółem,
- 2012 r. nałożono 9.326 grzywien na kwotę 1.731,9 tys. zł, co stanowiło 23,5% ilości i 36,8% wartości wystawionych mandatów ogółem,
- 2013 r. (do 30.09.) nałożono 4.422 grzywny na kwotę 865 tys. zł, co stanowiło 18,5% ilości i 31,6% wartości wystawionych mandatów ogółem.

³⁹ dochody za wykroczenia ujawnione fotoradarami wyniosły 4.624,7 tys. zł, a dochody własne - 11.659,4 tys. zł.

⁴⁰ dochody za wykroczenia ujawnione fotoradarami wyniosły 3.212,9 tys. zł, a dochody własne - 10.417,2 tys. zł.

⁴¹ dochody za wykroczenia ujawnione fotoradarami wyniosły 1.792 tys. zł, a dochody własne - 6.985,1 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie postępowań mandatowych prowadzonych w związku z wykroczeniami ujawnionymi przy pomocy urządzeń rejestrujących naruszenia przepisów ruchu drogowego.

4. Wykorzystanie środków uzyskanych w wyniku mandatów karnych nałożonych w wyniku wykroczeń ujawnionych przy pomocy urządzeń rejestrujących.

Opis stanu
faktycznego

Dochody Gminy z tytułu kar i grzywien nałożonych latach 2011-2013 (do 30.09.) mandatami karnymi przez Straż (rozdział 75416, § 0570) za wykroczenia ujawnione urządzeniami rejestrującymi wyniosły łącznie 9.629,6 tys. zł, w tym w: 2011 r. – 4.624,7 tys. zł, 2012 r. – 3.212,9 tys. zł, a do 30.09.2013 r. – 1.792,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 137)

Ewidencja księgowa Urzędu nie pozwala na wyodrębnienie dochodów z mandatów za wykroczenia w ruchu drogowym ujawnione przy pomocy urządzeń rejestrujących⁴² oraz wydatków tych środków na cele określone w art. 20d ustawy o drogach publicznych⁴³.

Na sfinansowanie zadań określonych w przepisach art. 20d ustawy odp, Gmina w 2011 r. i 2012 r. przeznaczyła środki finansowe w wysokości przekraczającej dochody z tytułu kar i grzywien nałożonych za wykroczenia ujawnione urządzeniami rejestrującymi. I tak:

- w 2011 r. na budowę, remonty i bieżące utrzymanie dróg, oświetlenie uliczne, zakup monitoringu miejskiego Gmina wydatkowała 4.939,6 tys. zł⁴⁴, tj. więcej od wpływów z tytułu mandatów (4.624,7 tys. zł) o 314,9 tys. zł,
- w 2012 r. na budowę i bieżące utrzymanie dróg, zakup urządzeń rejestrujących, oświetlenie uliczne, montaż lamp hybrydowych, zakup specjalistycznego samochodu dla OSP (przystosowanego do ratownictwa drogowego) Gmina wydatkowała 3.236,9 tys. zł⁴⁵, tj. więcej od wpływów z tytułu mandatów (3.212,9 tys. zł) o 24 zł,

Na budowę, przebudowę i bieżące utrzymanie dróg, oświetlenie uliczne montaż lamp hybrydowych w 2013 r. zaplanowano wydatki w wysokości 1.893,1 tys. zł⁴⁶. Do 30.09.2013 r. Gmina wydatkowała 987,7 tys. zł przy wpływach z mandatów w wysokości 1.792 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str.: 137,146)

Do wydatków poniesionych w latach 2011-2013 (w 2013 r. plan i wykonanie na 30.09) na cele wskazane w art. 20d ustawy odp Burmistrz, w złożonym wyjaśnieniu, zaliczył również:

- utrzymanie Straży – dział 754, rozdział 75416, §§: 3020, 3030, 4010, 4040, 4100, 4110, 4120, 4170, 4210, 4240, 4260, 4270, 4280, 4300, 4350, 4360, 4370, 4410, 4430, 4580, 4610, 4700 (w 2011 r. - 2.029,7 tys. zł, w 2012 r. - 2.227,7 tys. zł i w 2013 r. - 1.347,2 tys. zł),

⁴² Ewidencja analityczna prowadzona jest w programie „FET TRAFIC” (ewidencja mandatów wg rodzaju wykroczenia, kontrola płatności).

⁴³ Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. – Dz.U. z 2012 r., poz. 260 ze zm.

⁴⁴ W tym na: bieżące utrzymanie dróg – 305,5 tys. zł, remont mostu – 25,5 tys. zł, budowę dróg gminnych – 4.165,5 tys. zł, zakup monitoringu w mieście – 48,6 tys. zł, oświetlenie uliczne – 394,5 tys. zł.

⁴⁵ W tym na: bieżące utrzymanie dróg – 210,9 tys. zł, budowę dróg gminnych – 2.133,2 tys. zł, zakup samochodu specjalistycznego dla OSP – 360 tys. zł, zakup urządzeń rejestrujących – 48,2 tys. zł, oświetlenie uliczne – 483,9 tys. zł, montaż lamp hybrydowych – 0,7 tys. zł.

⁴⁶ W tym na: bieżące utrzymanie dróg – 255 tys. zł, budowę dróg gminnych – 653,4 tys. zł, przebudowę drogi – 242,3 tys. zł, oświetlenie uliczne – 466,9 tys. zł, montaż lamp hybrydowych – 275,5 tys. zł.

- zakup w 2011 r. samochodu służbowego dla Straży Miejskiej – dział 754, rozdział 75416, § 6050 w kwocie 79,3 tys. zł,

- poprawę bezpieczeństwa poprzez wsparcie Policji – dział 754, rozdział 75405, § 4210, w 2011 i 2012 r. – po 10 tys. zł, 2013 r. – 2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str.: 141,142,143,144,145,146)

(dowód: akta kontroli str. 290-291)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Uaktualnienie w uzgodnieniu z Komendantem Powiatowym Policji wykazu miejsc dokonywania kontroli prędkości fotoradarem przenośnym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 28 listopada 2013 r.

Dyrektor
Delegatury NIK w Szczecinie

.....